

Story

Informational Governance

Juli 2013

Nog niet zo heel lang geleden voltrokken veranderingen in de maatschappij zich volgens logische, min of meer vaste patronen. Overheden, bedrijven, wetenschappers, maatschappelijke organisaties en burgers vervulden duidelijk herkenbare rollen. *Governance*, in de betekenis van sturing van maatschappelijke processen in een gewenste richting, was vooral het domein van de overheid, die vanuit haar machtsrol grip hield op maatschappelijke ontwikkelingen, plus de informatiestromen en –processen daarachter. De relaties en machtsverhoudingen tussen de verschillende actoren waren duidelijk.

De samenleving van nu lijkt in weinig meer op de overzichtelijk geordende samenleving van toen. In de huidige wereld is het steeds moeilijker te voorspellen waar veranderingen ontstaan en wie de drijvende krachten daarachter zijn. Informatie die afkomstig is van gevestigde organisaties, heeft aan kracht ingeboet, terwijl een uiting van één individu via social media een schokgolf met flinke impact kan veroorzaken. Diezelfde social media kunnen een belangrijke rol spelen in de omslag van overheidssturing naar zelfsturing. Een goed voorbeeld is het *crowdfunding-project* [Goei Eete](#). Dit is een Tilburgs burgerinitiatief dat zonder overheidsfinanciering of subsidie collectief verse, lokale producten inkoopt en distribueert.

De oorzaken

Dat *governance* een complex samenspel van actoren en informatieprocessen is geworden, komt doordat er tegelijkertijd een aantal maatschappelijke ontwikkelingen gaande is. Zo heeft de overheid op veel terreinen een stap teruggedaan en heeft zij verantwoordelijkheden overgedragen aan bedrijven en burgers. Maar ook de rol van informatie is fundamenteel anders dan vroeger. Dankzij internet en de komst van sociale media heeft iedereen toegang tot informatie en telt ieders mening. Machtsverhoudingen tussen maatschappelijke actoren zijn daardoor fundamenteel veranderd. Informatie, informatiestromen en informatienetwerken vormen de drijvende kracht in maatschappelijke transformaties, maar tegelijkertijd heeft niemand meer de controle hierover.

Onze focus

Wat is nu precies de rol die informatie speelt in governanceprocessen? Hoe worden actoren in dit soort processen door informatie beïnvloed? En hoe proberen actoren door middel van informatie het gedrag van andere actoren te beïnvloeden? En hoe veranderen de machtsverhoudingen hierdoor? Met een grote groep wetenschappers binnen Wageningen UR bundelen we onze kracht in het strategisch programma Information Governance. Dit programma richt de focus allereerst op 'governance by information': hoe kan informatie succesvol worden ingezet in maatschappelijke transformatieprocessen, bijvoorbeeld om de voedselketens te verduurzamen? En ten tweede willen we meer te weten komen over de wijze waarop moderne informatietechnologie de praktijken van governanceprocessen fundamenteel verandert. We richten ons daarbij op het domein waar Wageningen UR een leidende nationale en internationale positie

heeft, het domein van duurzame voedselketens en leefomgeving. Binnen dit domein willen we wereldwijd dé kennis- en onderzoeksorganisatie zijn op het gebied van Information Governance.

Waar werken we aan?

Ketenbrede projecten om duurzaamheid te stimuleren

Met Wageningen UR zijn we om te beginnen overal ter wereld betrokken bij een groot aantal ketenbrede projecten waarvoor informatiesystemen zijn opgezet om betrokken partijen te stimuleren duurzame beslissingen te nemen. Een voorbeeld is een project dat zich richt op het duurzaamheidsbewustzijn van consumenten in de supermarkt. Als 'agents of change' kunnen zij door hun aankoopgedrag producenten verleiden hun assortiment aan duurzame producten uit te breiden. In dit project onderzoeken we hoe nieuwe informatiestromen, zoals Twitter, 'cloud-based'-applicaties, QR-codes en 'value-informed pricing' het consumentengedrag kunnen beïnvloeden. Ook onderzoeken we de effecten van de vele private certificeringssystemen, zoals voor duurzaam hout en vis, en in hoeverre betrouwbare en transparante informatie daarbij van belang is.

Omstreden informatieprocessen

Ten tweede onderzoeken we de maatschappelijke effecten van omstreden informatiestromen. Een voorbeeld daarvan is te vinden in de energiesector, waar nieuwe ICT-oplossingen de overgang naar een meer duurzaam energieverbruik moeten vergemakkelijken. Denk aan de *slimme energie meter*, die consumenten gedetailleerd inzicht kan geven in hun energieverbruik en die ook een betere informatie-uitwisseling met energieproducenten en netbeheerders mogelijk maakt. De acceptatie van deze meters wordt onder andere belemmerd doordat sommige

consumenten niet willen dat hun gegevens in verkeerde handen vallen. In een PhD-project proberen we vast te stellen op welke manier innovaties in de energiesector duurzaamheidswinst kunnen opleveren, terwijl de privacy van gegevens in de ogen van de consument gewaarborgd blijft.

Informatiesystemen en adaptief management van ecosystemen is de derde categorie projecten waar we ons op richten. Heel in het kort gaat het hier om samenwerking tussen verschillende actoren om ecosystemen en gebieden duurzaam in te richten. Dit kan plaatsvinden op lokaal of regionaal niveau. Zo vinden er in diverse Nederlandse regio's case studies plaats met als doel, te onderzoeken of de doelen van strategisch watermanagement beter bereikbaar zijn wanneer de kwaliteit van het water in een gebied wordt gevolgd door een samenwerkingsverband van burgers, ondernemers en waterschap, in plaats van dat deze informatie *top-down* wordt verstrekt. De verwachting is dat de eigen verantwoordelijkheid en het onderling vertrouwen hierdoor toenemen. Maar ook op supranationaal niveau vinden dit soort samenwerkingen plaats. Een goed voorbeeld is de ontwikkeling van een *governance* systeem om verantwoord om te gaan met economische en ecologische belangen in het Arctisch gebied. Informatie speelt daarbij een cruciale rol, bijvoorbeeld doordat informatie kan aantonen hoe bijvoorbeeld olie- en gaswinning in het gebied verantwoord kan plaatsvinden. Via onderzoek willen wij deze rol inzichtelijk maken: hoe kan informatie bijdragen aan nieuwe samenwerkingsverbanden gericht op een wederzijds overeengekomen gebruik van natuurlijke bronnen?

Social media

Als vierde onderwerp geven we de rol van social media in Informational Governance specifieke aandacht. Overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties werken op allerlei gebieden samen om van de agrofoodsector een duurzame sector te maken. Via onderzoek willen we meer te weten komen over de mogelijkheden die social media bieden om in te spelen op wensen van de doelgroep. Een voorbeeld van een EU-project dat sinds 2011 loopt, is CONNECT4ACTION. Doel hiervan is, de voorkeuren van consumenten als uitgangspunt te nemen bij de ontwikkeling van gezonde en duurzame voedselproducten. Social media-tools spelen daarbij een belangrijke rol. CONNECT4ACTION moet het innovatieproces van nieuwe producten verbeteren, waardoor de faalkosten in productontwikkeling worden beperkt. We onderzoeken ook hoe – niet te controleren – hypes en controverses in social media ontstaan en hoe actoren daarmee kunnen omgaan.

Onze mensen

Informational Governance is binnen Wageningen UR een interdisciplinair begrip, waar natuurwetenschappers en sociaal wetenschappers uit allerlei organisatieonderdelen aan werken. Dit werk vindt voor een deel plaats in publiek-private programma's, waarin we samen met overheden, bedrijven en belangenorganisaties voor maatschappelijke doorbraken willen zorgen. Denk aan duurzame innovaties in voedselketens en succesvolle vormen van samenwerking in gebiedsontwikkeling.

Een ander deel van de projecten is fundamenteeler van aard en richt zich op het vergaren van kennis over de rol van informatie bij governanceprocessen. Deze kennis dient ook een onderwijsdoel: Informational Governance zal de komende jaren in de curricula van onze universitaire opleidingen een steeds belangrijker thema worden. Een deel van het programma richt zich dan ook specifiek op het opleiden van de volgende generatie experts. Vaak gaat het hierbij om promotietrajecten.

De toekomst

Met de combinatie van onderzoek, onderwijs en kennisvalorisatie zijn we als Wageningen UR internationaal toonaangevend in het domein 'duurzame voedselketens'. Binnen dit domein willen we ook dé kennisinstelling zijn voor onderzoek en onderwijs in Informational Governance. De komende jaren werken we hard aan het bundelen van kennis die we nu nog grotendeels in losse projecten opbouwen. Die bundeling is onder andere nodig om studenten binnen een aantal jaren een passend aanbod aan opleidingen te kunnen bieden. Maar ook om meer kennis toe te kunnen voegen als partner in publiek-private onderzoeksprogramma's. Onze ambitie is dat we binnen tien jaar veel beter weten welk effect informatie heeft op onze samenleving: wanneer is het effectief en wanneer juist contra-effectief? Begrijpen hoe informatie veranderingen beïnvloedt: in agrofoodketens, in gebiedsontwikkeling, in natuurbeheer. Dat is onze grenzeloze ambitie.